

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:

odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Fondul ziaristilor.

Epitropia „fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria” a lansat un apel în vederea sărbătorilor, ce se apropie, cerând publicului, să-și rescumpere felicitările de sărbători în favorul acestui fond.

Din acelaș apel aflăm, că fondul s'a îmbunătățit în mod simțitor, și că atinge, cu sfârșitul acestui an, suma de circa 70.000 coroane.

E, de sigur, o sumă foarte respectabilă, dacă ne gândim la scepticismul, cu care lumea românească a primit acum câțiva ani gestul marinos al dlui Dr. Mihai, inițiatorul acestui fond. Contribuirile se țin lanț și obștea românească folosește toate ocaziile, ce i-se oferă, pentru a contribui spre acest scop de o excepțională însemnătate culturală și națională.

Nu putem recomanda în de ajuns sprijinirea acestui fond pentru ajutorarea jurnaliștilor noștri. Publicul românesc trebuie să se folosească, în sfârșit, și el de ocazia, pentru a-și arăta recunoștința față de luptătorii lui cu condeiul. Ei sunt avangarda tuturor frământărilor noastre, ca popor. Ei dau cei dintâi semnalul de alarm, ei semnalează primejdiile ce ne amenință și ei primesc și loviturile cele mai multe.

Și loviturile aceste sunt deosebit de consecvente, ales pentru gazetarii noștri.

Abstracție făcând dela situația lor destul de primejdută, ei săvârșesc și o muncă extraordinar de grea. Câți oameni lucrează într'o redacție românească? Doi—trei? Ei bine, acești 2—3 oameni, au să frunzărească gazetele străine, să aleagă din ele ce e mai interesant pentru publicul nostru, să scrie ar-

ticolul de fond, articolașe informative, noutăți, revizuirii de corespondențe chilometrice, să traducă chiar și reclamele nemțești și ungurești de pe pagina din urmă.

Și munca aceasta istovitoare să deslănțuește zi de zi, pe lângă o leafă destul de modestă, și pe lângă perspectiva nu chiar amăgitoare, de a rămânea fără penzie și fără sprijin pentru zilele grele ale boalei sau ale bătrâneții.

Mișcarea, ce s'a pornit, în favorul jurnaliștilor noștri este deci una din cele mai nobile și mai umanitare.

Noi nu avem la spate nici subvenții grase, nici zeci de mii de coroane încasate pentru insertiuni — nimic. Foile noastre se susțin numai din obolul publicului cetitor și din entuziasmul celor ce le scriu.

Indemnăm, cu toată inima, pe cetitorii noștri, să sprijinească aceasta mișcare, prin care se ridică nivelul presei noastre și, prin urmare, nivelul cultural al neamului.

Noi — nefiind gazetari de profesie — nu reflectăm la favorurile acestui fond, dar cunoscând și noi neajunsurile ce impresoră masa redacțională, înțelegem pe deplin misiunea înălțătoare a acestuia și-l recomandăm cu toată căldura obștei noastre românești.

Impăcarea. Foile din Budapesta anunță, că dnii Dr. Teodor Mihali, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Valer Braniște au fost primiți de către d. prim-ministru, contele Tisza, în audiență particulară, cu care ocaziune au conferit asupra păcii, ce e de a se încheia între guvern și comitetul național.

*

„Românul” ocupându-se la loc de frunte de tratativele partidului național cu Tisza, ajunge la următoarea concluzie:

Ziarul nostru a primit numai informația, că tratativele au ajuns în stadiul hotărâtor. Și, de un lucru trebuie să fim în-

credințați adânc cu toții: prerogativele firești ale partidului național român din Ungaria și Transilvania nu pot tolera nici cea mică atingere. Partidul acesta va exista, în cea mai superioară accepție a cuvântului, atâta cât va mai ființa un suflet românesc pe aceste plaiuri moștenite din străbuni.

Impăcarea se va face numai cu salvarea cea mai strălucită a demnității noastre de popor latin. Publicul românesc să aștepte deci cu răbdare, pentru că delegații comitetului nostru național sunt din rândul acelor oameni, cari nu pot să închine flamura intereselor naționale românești decât odată cu ultima lor suflare.

Emigrările din Austro-Ungaria.

Ministrul austriac al comerțului a adus spre știrea parlamentului vienez starea actuală a emigrărilor din Austro-Ungaria. Date interesante rezultă din ancheta, ce ministrul a deschis împotriva societăților de emigrare. Așadară din Austro-Ungaria pleacă la an spre America cam 150—280 mii de oameni. Dintre aceștia sunt 75—130 mii austriaci iar 60—130 mii cetățeni ungari. Ministrul a declarat, că a luat toate măsurile, ca să împiedece emigrarea în proporțiile de până acuma.

Ministrul instrucției despre limba maghiară. Ziarul Magyarország afirmă, că ministrul instrucției Béla Jankovich ar fi declarat, că nu are nimic împotriva, dacă în școlile confesionale populare s'ar propune în cl. I—II numai limba maternă, iar limba maghiară ar fi studiu obligator de abia din cl. III a școlii primare. E mare întrebare însă, dacă ar și fi în stare să execute o atare dispoziție, un ministru de culte azi în Ungaria.

Din America. Un patriot sas emigrat în America publică într'o foaie nemțască un interesant articol, de care credem, că e bine să luăm act și noi. Se spune acolo, că situația bieților emigrați e din zi în zi tot mai insuportabilă. În urma noului tarif vamal, fabricile și-au redus traficul la minimal, altele au sistat orice lucrare, încât orașele americane sunt arhipline de oameni fără lucru, în cea mai mare parte flămânzi și într'o neagră mizerie. Cu miile se reintorc cei mai mulți către casă, preferind a se îngloba în noi datorii, decât a mai sta în pustiu, fără nici o nădejde, prin cele orașele americane.

Normativ arhidiecezan.

Nemulțămirea unei părți a preoțimii cu felul actual de conferire al beneficiilor eclesiastice pe de-o parte — și dureroasele experiențe ale ultimilor ani pe de-altă parte au scos la iveală necesitatea introducerii unui normativ arhidiecezan care să reguleze — nu dreptul de conferire al Ordinariatului — ci dreptul de a reflecta la beneficii a persoanelor din cler. Insemnătatea extraordinară de mare a unui astfel de „Normativ“ au arătat-o atât de clar confrății „Un protopop“ — și Vasile Cerghizan și alții, încât află de prisos să mai stăruiesc și eu într'acest senz; e doar mai presos de ori-că îndoială că realizarea acestei idei ar aduce foloase neprețuite bisericii noastre, ar pune capet multor nemulțumiri — și ar scoate de multe ori din neplăcutele situații în cari li aduce actualul sistem — pe cei cari sunt dătători de ton la conferirea beneficiilor.

În șirele de față vreau să dau un proiect de normativ arhidiecezan, care poate să fie bun sau rău, dar asupra căruia eventual se va putea discuta — ori s'ar putea înlocui cu altul mai bun. La toată întâmplarea chestia e de o importanță cu mult mai mare decât să se treacă la ordinea zilei. Suntem în ajunul convocării sinodului arhidiecezan, poate vedea așadar ori-cine, că se impune de urgență o temeinică și serioasă discuție asupra acestui obiect.

Normativul arhidiecezan trebuie să se bazeze pe clasificarea beneficiilor și a persoanelor din cler.

Cu privire la clasificarea beneficiilor scriitorul acestor șire propune 6 clase și anume:

Clasa I să cuprindă toate protopopiatele, oficiul de director al cancelariei arhidiecezane și cel de vicar al Făgărașului.

Clasa II. oficiul de protonotar consistorial, catedrele de profesori de s. teologie și beneficiile parohiale cu

a) mai mult de 1000 suflete și cel puțin 750 cor. venit congrual;

b) mai mult de 800—1000 suflete și cel puțin 800 cor. venit congrual;

c) mai mult de 600—800 suflete și cel puțin 900 cor. venit congrual;

d) mai mult de 400—600 suflete și cel puțin 1000 cor. venit congrual.

Clasa III. toate celelalte oficii purtate de preoți în gremiu și beneficiile parohiale cu

a) peste 1000 suflete și 550—750 cor. venit congrual;

b) peste 800—1000 suflete și 600—800 cor. venit congrual;

c) peste 600—800 suflete și 650—900 cor. venit congrual;

d) peste 400—600 suflete și 700—1000 cor. venit congrual;

e) peste 200—400 suflete și 750 cor. în sus venit congrual;

f) sub 200 suflete și 800 cor. în sus venit congrual.

Clasa IV. să cuprindă beneficiile parohiale cu:

a) peste 1000 suflete și 350—550 cor. venit congrual;

b) peste 800—1000 suflete și 400—600 cor. venit congrual;

c) peste 600—800 suflete și 450—650 cor. venit congrual;

d) peste 400—600 suflete și 500—700 cor. venit congrual;

e) peste 200—400 suflete și 550—750 cor. venit congrual;

f) sub 200 suflete și 600—800 cor. venit congrual;

Clasa V. să cuprindă apoi toate beneficiile parohiale cu:

a) peste 1000 suflete și sub 350 cor. venit congrual;

b) peste 800—1000 suflete și 200—400 cor. venit congrual;

c) peste 600—800 suflete și 250—450 cor. venit congrual;

d) peste 400—600 suflete și 300—500 cor. venit congrual;

e) peste 200—400 suflete și 350—550 cor. venit congrual;

f) sub 200 suflete și 400—600 cor. venit congrual.

Clasa VI. în sfârșit să cuprindă beneficiile parohiale cu

a) 800—1000 suflete sub 200 c. venit congr.

b) 600—800 suflete sub 250 c. venit congrual

c) 400—600 „ „ 300 „ „ „

d) 200—400 „ „ 350 „ „ „

e) sub 200 „ „ 400 „ „ „

precum și oficiile de capelani și cooperatori.

Așa cred, că această clasificare cuprinde cel dintâi și cel din urmă beneficiu eclesiastic de pe teritoriul arhidiecezei.

Să vedem acum clasificarea persoanelor din cler. Nu e greu nici lucrul acesta, pentru că nu-i lipsă să se ia de bază altceva decât anii de serviciu și eventual examenele prosinodale. — Clasificarea propusă de mine, nefiind introduse încă la noi examenele prosinodale, o bazez firește numai pe anii de serviciu. — Așa apoi la beneficii de clasa VI. ar putea concurge orice persoană din cler, fără deosebire.

Beneficii de clasa V-a ar putea cere preoții cari au funcționat în beneficiu de clasa VI. cel puțin 3 ani.

Beneficii de clasa IV. preoții cari au funcționat cel puțin 6 ani în beneficiu de clasă inferioară.

La beneficiile de clasa III. ar fi îndreptățiți toți preoții cu serviciu de 9 ani în beneficiu de clasă inferioară, precum și

FOIȚA.

Ce nenorocire e păcatul.

— Meditație¹⁾. —

de I. Georgescu.

Sfânta Scriptură ne arată cât de mult urgisește Dumnezeu păcatul, pedepsindu-l în chipul cel mai îngrozitor ca pe al ingerilor și pe al strămoșilor noștri Adam și Eva, pe care nu l-au putut ispăși lacrimile, suspinele, rugăciunile și jertfele atâtor mii de ani, ci a trebuit să-și verse însuși fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu-Omul, sângele Său pentru ispășirea lui.

Să vedem acum ce este păcatul față de Dumnezeu, față de noi înșine și ce este în asemănare cu alte lucruri.

1. Față de Dumnezeu păcatul este o vătămare foarte mare, o vătămare nemărginită. Și să nu ziceți, cum poate să facă omul, o ființă atât de slabă și de mărginită o vătămare nemărginită? Pentru-că, dacă și în lumea aceasta e deosebire între vătămare și vătămare, — căci nu-i tot atâta a vătăma pe capul încoronat al unei țări, — atunci cum să facă această deosebire între vătă-

marea făcută oamenilor și între vătămarea, făcută oamenilor și între vătămarea adusă lui Dumnezeu celui nemărginit!

Dar păcatul e mai mult decât o vătămare; e o răsvrătire, o răscoală împotriva lui Dumnezeu, adică cel ce păcătuiește, nu recunoaște pe Dumnezeu mai mare peste sine, după cum nu recunosc nici resculații unei țări domnia împăratului în potriua căruia s'au sculat și pentru aceea nu-i mai țin legile și poruncile. Înțelegeți, așa dară, când păcătosul calcă voia lui Dumnezeu, el îndrăznește să se măsure, să se ia la luptă oarecum cu Dumnezeu. Pentru această îndrăzneală el ar merita să fie strivit numai decât, dacă Dumnezeu ar îngădui una ca asta. Dacă ar lăsa Dumnezeu, soarele n'ar mai luci și n'ar mai încălzi pe cei păcătoși; aerul nu le-ar mai sluji la respirat, ci i-ar lăsa că se înecă: pământul s'ar deschide să-i înghită de vii; focul i-ar pârjoli. Cu un cuvânt, dacă Dumnezeu ar lăsa: toate lucrurile din lume L-ar răsbuna cumplit în potriua păcătosului. Dumnezeu însă fiind îndelung răbdător amână, — ceace nu înseamnă că și iartă — pedeapsa pe pe mai târziu; ne dă timp, ca să ne venim în fire, să ne pocăim de toate păcatele noastre și să ne îndreptăm.

Pentru Dumnezeu, în sine, păcatul nu e nici un rău. Lui nimica nu-i poate strica omul prin păcatele sale. El tot atât de atotputernic, de preînțelept, preabun, prea-

sfânt, preafericit, și așa mai departe, rămâne și după păcat. El doar nici n'a avut lipsă de lume. El și numai în sine și de sine era nespūs de fericit. Dacă însă totuș a creat lumea și ne-a creat și pe noi, aceasta a făcut-o numai din bunătate și dragoste față de noi, ca să ne dea și nouă puțința de-a ne bucura împreună cu El de bunătățile Lui, adică de dorurile Lui. Pentru-că, vedeți, aceasta este însușirea bunătății: să faci bine și cu alții, precum însușirea căldurii este să încălziască și pe alții. — Cel ce se împotrivesc lui Dumnezeu, adică cel ce păcătuiește e cași un prunc mic, dar rău crescut, care abia poate vorbi și umbla, dar și-ar amenința cu toate acestea părinții. N'ar fi ridicol un asemenea prunc? Sau cași cum s'ar pune cineva să spargă muntele cu capul! — Dar nici una din asemănările acestea nu e bună, cum nu poate fi bună nici o asemănare despre Dumnezeu, pentru-că noi tot ce vedem și așa dară tot ce putem asemăna cu Dumnezeu este mărginit, pe când Dumnezeu este nemărginit. Și de aici se vede tot odată: pentru cine este cea mai mare nenorocire păcatul? Evident, că pentru noi!

2. Să ne dăm însă seama și despre nenorocirea aceea mare ce ne-o pricinuește păcatul în deosebi nouă. Iubim frumosul? Atunci trebuie să urim păcatul, fiindcă e urit. Frumsețea e armonia și proporția bine potrivită dintre părți. Păcatul e însă disar-

¹⁾ Din ciclul de meditații pe cari autorul le rostește înaintea elevilor școlii civile de fete din Beiuș.

doctorii în teologie cu serviciu în clasă inferioară de cel puțin 3 ani.

Beneficiile de clasă II. s'ar conferi apoi preoților cu cel puțin 12 ani și doctorilor în teologie cu cel puțin 6 ani de serviciu în beneficiu de clasă inferioară.

Iar beneficiile de clasă I. preoților cu cel puțin 15 ani de serviciu — și doctorilor în teologie cu 10 ani de serviciu în clasă inferioară.

Bine înțeles, când concursul publicat rămâne fără rezultatul dorit, se vor admite la concurs și persoane de clasă imediat inferioară, iar la clasă V și VI, în caz de nereușită a concursului Ordinariatul, va conferi beneficiul respectiv din mână liberă. Un normativ de felul acesta eschide cu totul eventualitatea ca cineva să ajungă preot în gremiu fără să fi funcționat și ca preot în cura animarum. Mai ales dispozițiile referitoare la doctorii în teologie ar fi de extremă importanță, pentru că, nu fie cu supărare, dar noi preoții dela sate am dori ca profesorii la teologie (din cari mai ales se recrutează dignitarii bisericești) să nu fie aplicați fără să fi fost în păstoria sufletelor.

Acest proiect, după-cum se vede, nu se ocupă și cu „eminențele” din Absolutor și cu meritele din viața practică. Nu, pentru că aceasta nu e chemarea viitorului „Normativ arhidiecezan” ci a Ordinariatului, care dintre trei îndreptățiți va alege totdeauna pe cel mai vrednic, cu considerare la „Absolutor” și la „merite”.

Iată — salvavi animam meam! Onorații confracții să-și spună cuvântul — și dacă acest proiect nu corespunde, să vie altul. Una înseamnă să n'o uităm nici odată: toate lucrurile mari se ajung prin luptă bărbătească continuă. O luptă insufletită, ideală a preoțimii pe acest teren, nu poate să rămână fără rezultatul dorit și — realizarea „Nor-

mativului arhidiecezan” (nu înțeleg tocmai proiectului meu) ar fi la tot cazul unul dintre cele mai însemnate evenimente în istoria bisericii noastre.

— s. p. —

Pagini științifice.

Razele catode, razele Röntgen și radiul.

De *Traian German*

profesor la gimnaziul din Blaj.

(Continuare și fine).

Cu ajutorul materiilor radiante se poate fotografia. Așa dacă înaintea lamelei fotografice așezăm un portmoneu cu bani și la o distanță de 1 m. e materia radiantă, atunci într-o zi căpătăm fotografia banilor din portmoneu, dar, repetesc, numai după o zi.

Ceea ce e interesant, e că sub acțiunea razelor dela rادیu în corpuri se fac schimbări chimice, așa sticla se colorează. Iar William Crookes (fizician englez, a făcut experimentele pela 1900) a constatat, că dacă razele acestea au ajuns pe diamant veritabil, diamantul s'a întunecat, ș'a pierdut lustrul și a fost obdus cu o pătură de tot fină ca de funingine.

Precum razele Röntgen, așa și razele acestea — nevăzute, decât în întunec — au efect fiziologic. Așa dacă punem o bucătică de rادیu (1 milligram, sau și mai puțin) pe piele și o lăsăm acolo, atunci, pielea se va înroși, și se scamează, iar dacă stă mai multă vreme pe piele cauzează rană. Dl *Curie* a ținut pe mână rادیu timp de 10

ore, în urma căreia s'a ales cu o așa rană, încât abia s'a vindecat în 4 luni. Dacă lăsăm pe mână rادیu timp de 1/2 oră, urma în formă de beșică de arsură se ivește numai peste 15 zile, și numai peste 15 zile se vindecă.

Giesel a constatat, că dacă pe pleoapele ochilor închiși punem materii radiante, vedem lumină. Tot *Giesel* a constatat, că frunzele arborilor espuse acestor raze se veștețesc și îngălbinesc.

Danzs a arătat efectul distrugător al rادیului asupra creierilor și a șirei spinării. Animalele supuse experimentărilor deja după o oră au suferit de paralizie cerebrală, și peste câteva zile au perit.

Știința medicală așteaptă rezultate îmbucurătoare pe urma folosirii rادیului; de-o-camdată suntem la început.

Dar eare cum să ne închipuim corpurile radio-active, ori mai bine zis cum să explică proprietatea aceasta de radiare? E cunoscută teoria de pe vremea grecilor, că fiecare corp să ni-l închipuim compus din molecule, iar moleculele din părți infinite mici, din atomi, adică părți, ce nu se pot desface în mai mici. Teoria acesteia stă și azi, dar cu schimbări însemnate: Fiecare atom are o particea și mai mici, care uneori să poate despărți de atom, despărțită are electricitate negativă, iar cea-alaltă parte a atomului electricitate pozitivă. Particelele acestea se numesc *electroni*, lucru de care am mai făcut amintire.

Rutherford și *Soddy* radio-activitatea o explică astfel: Materiile radio-active sunt elemente, cari azi încă nu sunt formate, stabile, — procesul de dezvoltare și azi durează; să va închipuiți, ca comparație, un organism viu din care e în dezvoltare. O parte a atomilor din materiile radiante, chiar fiindcă nu sunt încă formate, în fiecare secundă explo-

monie, disproporție și disordine. Și această urciune, această disproporție și disordine se arată, în mod fatal, și pe fața păcatosului. O frumoasă vorbă românească zice: „Te spune fața, cum ți-e viața!” Vom înțelege deci, cum s'a putut întâmpla, ca fericita Villana care în copilăria ei era un model de evlavie creștinească, dar după ce s'a măritat, s'a lăsat și ea a fi mușcată de șerpele vanității: a început a se îmbrăca luxos, ca să placă lumii, — când deodată, privindu-se în oglindă, s'a îngrozit de urciunea chipului ei, de trăsăturile diforme, aproape demonice ale feței sale. A luat altă oglindă, să se caute, dar cu cât privia mai mult și mai des, cu atât i-se părea că e din ce în ce mai urtă. Speriată și disperată de ceace văzuse, îi veni atunci în minte să se desbrace de hainele cele luxoase, să depună lanțurile, brățarele, cerceii și inelele cele scumpe și să îmbrace o haină simplă, dar cum se cade, și să se ducă, ca mai de mult în copilăria ei, la biserică, să se mărturisască preotului, curățându-și astfel sufletul de tina păcatelor... Și făcând astfel și-a recăpătat frumusețea și seninătatea ei cea veche, pe care a păstrat-o apoi până la sfârșitul vieții. — Iubim ceace este măreț și nobil? Atunci trebuie să urim păcatul, fiindcă ceva mai josnic și mai înjositor nici nu se poate închipui. Păcatul ne îndepărtează de Creator și ne coboară la creaturi; ne face să uităm obârșia și meni-

rea noastră cea cerească și ne cufundă în plăcere lumească. Mândria, sgârzenia, păcatele trupești, pizma, mânia, lenea și nesățul (lăcomia) în mâncări și beuturi, — cât de urte sunt aceste păcate! Cum ne strică ele numele cel bun înaintea altora, cum ne ruinează une-ori sănătatea și viața și câte alte rele nu ne pricinuesc! chiar și când omul făptuește și numai vre-unul din păcatele amintite, dar apoi dacă face mai multe de odată?! Căci, vedeți, aceasta-i răutatea omului față de fiarele sălbatice, că el poate face mai multe răutăți de odată; pe când fiarele au de regulă numai câte-o răutate: una e vicleană, a doua e lacomă, a treia răbunătoare, a patra răpitoare etc.. numai omul se poate face vinovat în același timp de mai multe păcate.

Și ce stricăciune mare face păcatul în suflet! De-ai fi fost oricât de bun, de drept și de sfânt; de-ai fi făcut toate faptele îndurării trupești și sufleteste, — dacă ai făcut un păcat de moarte, un singur păcat de moarte, toate toate meritele și vredniciile, toate de mai înainte nimica se socotesc, ele nu mai au preț înaintea lui Dumnezeu, nu-ți folosesc pentru viața de veci. Toate dreptățile dreptului, zice profetul *Ezechiel*, se vor uita și întru nedreptatea și păcatele pe cari le-a săvârșit va muri! — Ca să ne facem o icoană cât mai vie despre pustiirile înfricoșate ce le pricinuesc păcatul în sufletul nostru, să ne gândim puțin la nenorocirile lui

Iov. Într-o zi când boii lui arau și asinele pășteau, au năvălit Sabeii (un popor sălbatic) asupra lor și le-au răpit toate, iar pe servitori i-au ucis. Oile și pe păstori i-a nimicit foc din cer. Cămilele i-le-au răpit Caldeii (un alt popor sălbatic). Iar pe cei șapte feciori și cele trei fete i-a omorât casa răsturnată de vânt a fratelui celui mai mare, unde mâncau și beau laolaltă. Dar nu numai atât. Satana a lovit pe Iov și cu bubă rea (lepră neagră) din tălpi și până în creștet. El a trebuit să fie scos din locuința sa și dus afară de cetate pe un fârt de gunoier, unde-șă radea puroaiele bubelor sale cu câte-un hârb rău. Vecini, prieteni, cunoscuți — toți și-au întors fața dela el și nu mai voiau să-l cunoască. Chiar și nevasta l-a părăsit. — Dar ce sunt nenorocirile lui Iov pe lângă nenorocirea păcatului! Căci păcatul nu ne răpește boii și asinele, nu ne nimicește oile și păstori, nu ne duce căminele, adică nește averi a căror preț se poate socoti în bani, ci ne răpește bunurile noastre spirituale, a căror preț e nemărginit: Darul sfinților, prietănia cu Dumnezeu, liniștea și mângăierile conștiinței aici pe pământ și fericirea veșnică dincolo de mormânt. Păcatul apoi nu ucide pe fiii noștri cei trupești, cum a ucis casa răsturnată de vânt pe feciorii și fetele lui Iov, ci ucide pe fiii noștri sufleteste, faptele noastre cele bune, cari ne sunt mai credincioase și mai prețioase chiar decât cei mai buni fii trupești, pentru că fii

dează (ca o asemănare închipuiți-vă o grămadă de praf de pușcă, carea explodează), iar particulele acestea unele vor fi înoărcate cu electricitate negativă, altele cu pozitivă, și acestea ne dau razele α și β . În urma exploziei acestia se produc și sguduiuri, vibrări, — acestea sunt razele γ .

Pe urma exploziei particulele de atom capătă o iuteală de tot mare, și se ciocnesc între sine, prin ce se desvoaltă căldură, și fiindcă exploziile acestea sunt continue, urmarea e, că corpul e un *izvor permanent de căldură*. Dar ciocnirea aceasta nu se întâmplă numai între atomii corpului radio-activ, ci și între atomii acestia și ai mediului ce încunjură d. e. aerului; prin aceasta se încălzeste și mediul, ce încunjură.

Vibrările cauzate de ciocnirea atomilor se propagă dela corp la mediu și acestea constituiesc razele *de lumină*.

Dar curiositatea noastră încă nu e mulțumită pe deplin: de unde au atomii energia aceea, puterea de a exploda? Răspunsul e: trebuie să admitem, că atomul din firea sa are proprietatea aceasta, cel ce a făcut, a creat atomul — botezați-l cum veți vrea, eu însă îi zic Dumnezeu — la înzestrat cu proprietatea aceasta.

Materiile acestaa până atunci vor fi radio-actieve, până atunci vor avea proprietatea de-a emana razele cunoscute, până când va ținea procesul aceasta de dezvoltare, până nuși vor fi ajuns gradul de perfecțiune potrivită. Și cât timp va ținea aceasta dezvoltare? Mi-e frică să vă răspund; e vorba de numeri mari, și Dvoastre cari nu sunteți milionari, ne-cum miliardari, nu vă va veni la socoată. Și de ce n'ați crede? Pentrucă DVoastră nu sunteți dedați la numeri mari?! Oare, nați auzit de bocotani, chiar și boierași de-ai noștri din țară, cum aruncă în câte-o singură seară *milioane* la ruleta din Monte-Carlo? Vedeti, ce nu e cu putință la DVoastră e cu putință la alții. Să vedem, câți ani de transformare îi dau fizicianii *thoriu*-lui. Thorium se transformă foarte încet, mediul transformării e 10000 milioane de ani, sau cu alte cuvinte: Dintre 10000 milioane de atomi în fiecare an explodează unul,

sau din 30000 bilioane¹⁾ de atomi în fiecare secundă, explodează un atom.

Atomii de razi se transformează cu mult mai repede: trăesc numai 1150 ani, apoi să transformează în materii neradio-actieve. Notez și aceea că calculul acesta făcut de Rutherford și Soddy consumă într-o toată cu rezultatele experimentărilor.

Academia populară.

Poate ar crede cineva, că la Blaj nu se mai țin prelegeri la Academia populară? Se înșală amar, căci conferențele *Academiei noastre* continuă săptămână de săptămână.

Conferențiarul, conștii de însemnătatea și valoarea muncii ce îndeplinesc, cu o rîvnă deosebit de însuflețită își susțin conferențele lor, atât de bine reușite sub toate rapoartele. Și astel publicul foarte numeros, — media e vre-o 400 ascultători — ce aleargă să asculte aceste prelegeri pentru popularizarea cunoștințelor, are rarul prilej de-a ajunge ușor în stăpânirea alor multe și însemnate cunoștinți, pe cari — între alte împrejurări — numai anevoie și le-ar putea însuși.

Trebuie să se recunoască această muncă, într'adovăr desinteresată și înălțătoare, pe care o desfășură modeștii noștri profesori din Blaj, despre cari, rar de tot cetești câte ceva prin gazete. Puțin s'a scris anul acesta despre prelegerile Academiei, doar vre-o câteva șire abea, dar suntem pe deplin convinși, că serile noastre literare, ce-a aranjat Academia, nu stau mai pe jos de nici o șezătoare literară, din câte s'au ținut până acum în diferitele orașe românești.

E nevoie să spun, că dl Ghibu a reînviat *ideala figură* a dascălului și omului mare, regretatul ministru de odinioară al României: Spiru Haret? Dlui Dr. Ghibu nu trebuie să i-se aducă laude pe cale ziaristică, toți îl știu: cuminte, bun scriitor, însuflețit și harnic muncitor pentru cultura neamului nostru,

¹⁾ Bilionul se exprimă prin 12 zero a-lăturați la 1.

— adevărat luptător pentru ridicarea la o treaptă de cultură mai înaltă și la o stare mai bună a poporului nostru. Dlui Ghibu îi suntem recunoscători, că ne-a cercetat și ne-a luminat în un chip așa de magistral *Vieța și Opera lui Spiru Haret*.

Ce se spunem despre profesorul Gavril Precup? Nu ne-a călăuzit cu deplină cunoștință și pricepere prin țara *fraților liberi*? Deasemenea ar fi o adevărată necultură a trece peste clipele plăcute, ce ne-a procurat simpaticul Dr. V. Macaveiu, rectorul Internatului de băieți, prin călăuzirea inteligentă și veselă prin *locurile sfinte*? Iar profesorul Maior n'a reușit pe deplin în comunicarea ce-a făcut asupra fraților noștri de mult pierduți, asupra *Românilor din Moravia*? E destul să se știe cine conferențiază și numele prelegătorului asigură și ascultătorii mulți și reușita deplină. Asupra interesantei conferințe a dlui Ștefan Pop, profesor la preparandia din loc, nu insistă mai pe larg, căci cetitorii noștri au avut plăcerea să o cetească în întregime în coloanele acestei foi.

Iar dacă la îndemnul nobil al prelegătorilor se adaugă și avântul tinereșii și însuflețitor al elevilor Seminarului teologic și a celor dela școala normală, — cari și-au făcut un adevărat titlu de ambiție să-și deie concursul lor artistic, — atunci reușita seratelor nu mai poate fi îndoielnică. Și între clerici și între elevii preparandiali avem elemente valoroase, cari pe lângă o intensă cultivare sistematică, pot să ajungă adevărate valori muzicale. Deasemenea declamația, atât de puțin cultivată în școală, la seratele Academiei populare, s'a avut și ea partea sa bine reușită. Clericul Spătar, declamează cu multă pricepere și nu rar atinge chiar grele prestațiuni artistice.

Să mai spun că Academia noastră a avut fericirea, la 30 Noemvrie, să câștige și concursul iubiților artiști: al dnei Antonescu, și al dlor Mărculescu și Antonescu? Despre aceasta s'a scris în „Unirea“ și în „Românul“.

trupești ne însoțesc numai până la mormânt, pe când fiii noștri sufletești, faptele bune ne însoțesc și mai departe, ele trec cu noi la veșnicie, căci după acele ne judecă și ne răsplătește Dumnezeu. Lepra cea trupească l-a scos pe Iov din locuința sa cea veche și l-a dus afară de cetate pe un vârf de gunoiu, — așa ne scoate și lepra sufletească, păcatul cel de moarte din locuința noastră cea veche și plăcută, din statul darului sfinților, din fericitul stat al pieteniei cu Dumnezeu și ne duce pe gunoiul și uriciunea păcatelor, unde ești părăsit de toți, chiar și de bunul și credinciosul tău inger păzitor, care-și întoarce cu rușine fața dela tine, — precum l-a părăsit și pe Iov nevasta lui în nenorocirile ce l-a ajuns. Spuneți acum, dacă se poate închipui vre-o nenorocire din lumea aceasta cu păcatul?! — Sau un alt tablou. Un copil răsfățat se joacă cu chibritele vara, în puterea verii pela sură, unde e adunată toată strânsura omului de pe anul acela: fânul, grâul, otava, ovăsul etc. Copilul răsfățat nu se gândește însă, câtă muncă și câtă avere e îngrămătită acolo

ci-și face joc, își află plăcere în flacăra lemnușelor, când deodată prind foc palele și fânul, flăcările încing acum întreagă șura și grajdul. De aici s'ar scânteile și în vecini și în câțeva vreme arde tot satul. Vedeti, așa este și păcatul: de dragul unei plăceri scurte și trecătoare, ca și aceea a băiatului celui rău cu chibritele, își aprinde și își nimiceste însuș bunuri atât de prețioase, cum am zis că sunt: prietenia cu Dumnezeu, darul cel sfințitor, liniștea și mângăierile sufletului aici pe pământ și fericirea cea veșnică dincolo de mormânt.

3. Și din cele de până aici s'a văzut că nimic nu se poate asemăna cu răutatea păcatului: păcatul e doar răul cel mai mare, fiindcă se împotrivesc binelui celui mai mare, lui Dumnezeu. E rău, de pildă, dacă se îmbolnăvește un tată de familie și nu mai e în stare a lucra și a-și câștiga pâinea de toate zilele pentru sine și familia sa. Unul ca acesta e avisat, împreună cu familia sa, la mila altora. — E și mai rău, nu-i așa, când mor părinții și rămân pruncii pe drumuri, rămân „copiii nimănui“ vorba ceea.

Ascultați numai cu ce cuvinte înduioșătoare se descrie soarta tristă a bieților orfani în Iliada lui Omer (cântul XX.)

»Cum e orfan un copil, se duc și tovarăși și jocuri; capul și-l pleacă, mahnit, și lacrimi îi scaldă obrăjii. El la prietenii tatălui umblă cerșind de nevoie, pe-unul îl trage de mântie, pe-altul îl trage de haină. Poate vre-unul milos, îi întinde și lui păhăruțul; buzele-și uda cu el, dar bietul nu-și udă și cerul gurii, pe când un copil cu părinți îl gonește pe dânsul dela ospăț, îi dă palme, și-l bruftuie și-l ocărăște: »Cară-te! Nu stă doar tata și la masă cu noi împreună«. Și lăcrimând se întoarce orfanul la văduva-i mamă«.

(traducere de G. Murnu)

Și cu toate acestea, omul și ca orfan când îl bruftuie, îl ocără și-i dau palme alți alungându-l dela masă, precum am văzut și în descrierea de mai înainte, și atunci zic, ba chiar și alte nenorociri, ca în foamete, în ciumă, în holeră, dulci picuri ai mângăierilor dumnezeiești, dacă omul e împăcat în sufletul său cu Dumnezeu, în păcat însă absolute nici o mângăiere, nici o bucurie și fericire adevărată nu poate fi, — de aceea gândiți-vă și întrebați-vă înse-vă după toate acestea: nu e păcatul cea mai mare nenorocire și „nebulie“, după cuvântul Sîntei Scripturi!

Diverse.

Invitare. Curatoratul bisericesc gr.-cat. român din Braşov, invită cu toată onoarea a lua parte la actul introducerii în oficiul de paroh și protopop a domnului *Moise Brumboiu*, ce se va săvârși în 28 Decembrie st. n. a. începând dela ora 9 a. m. în capela „Bunevestiri” din Braşov, Strada lungă Nr. 111. După amiazi la ora 1 va fi masă comună în Salonul „Suciu”. Participarea la masa comună să face pe lângă taxa de 4 cor.

Cei-ce doresc să ia parte, să trimită această sumă până în 17 Decembrie domnului prim-curator bisericesc Vasile Popa, major în retragere, Braşov, Strada Castelului Nr. 44.

Cantor decorat. Majestatea Sa Împăratul și regele apostolic Francisc Iosif a decorat pe cantorul bisericii catedrale gr.-cat. din Lugoj *dl Vasile Jivanca*, ca răsplată pentru munca prestată timp de 50 ani în serviciul bisericii, cu crucea de argint pentru merite cu coroană. Felicitările noastre!

Ungurul Maksay fotograf al curții regale române decorat. Stabilite ca fotograf la Galați în România înainte cu 37 ani, unгурul Maksay în curând ajunge ca fotograf al curții regale române. În situația asta atât de favorabilă, nu numai nu s-a uitat limba, dar și pe cei 6 copii ai săi i-a crescut în spirit curat unguresc. Acum la întinpinat și grația regelui Carol, decorându-l cu *ordul Carol I în gradul de cavalier*. Acest fapt îl remarcă aceleași foi ungurești, cari de-atâtea ori să năpustesc cu furie și în mod mincinos împotriva României, pentru suferințele, ce vezi Doamne, le îndură Ungurii stabiliți acolo! E de prisos se mai spunem de aceea mulțime de copii unguri din România, cari an de an sunt aduși peste hotar și întreținuți pe spesele statului maghiar în școlile ungurești, de unde după mai mulți ani îndopați cu cultură unitară națională ungurească, să reintorc în urgisita Românie care-i hrănește dându-le slujbe și favoruri. Nu vi-se pare caraghios?

Convenția telegrafo-postală dintre România și Sârbia. Luni a sosit în București directorul general al poștelor și telegrafelor din Sârbia, în vederea semnării noii convențiuni poștale dintre Sârbia și România.

În virtutea acestei convențiuni, taxele poștale și telegrafice între România și Sârbia vor fi exact acelea ce se percep în interiorul țării, de îndată ce corpurile legiuitoare vor fi votat proiectul de lege, care modifică legea pentru exploatarea poștelor și telegrafelor, și anume:

Pentru scrisori 10 bani pentru 20 grame sau fracțiuni; pentru cărți poștale deschise 5 bani; pentru imprimare, probe, hârtii de valoare 5 bani de fiecare sută de grame; pentru mandatele poștale 10 bani pentru 25 lei, până la 1000 de lei, pentru colectele poștale 1 leu până la 5 kgr. (percepte pe jumătate de fiecare stat).

Pentru telegrame va plăti 5 bani de cuvânt.

Taxele telegrafice vor fi percepute fără împărțire între cele două țări contractante, adică fiecare va păstra totalul sumei încasate pentru telegramele expediate de pe teritoriul său.

Dela soc. „Ioan Gură de aur”. Teologii români gr.-cat. de Oradea-mare — constituiți mai recent în soc. „Ioan Gură de aur”, aduc călduroase mulțumite tuturor acelorora, cari au contribuit benevol la petrecerea aranjată de ei în Pomi (Remetemező) în 13 Iul. st. n. 1913, și se roagă ca să se treacă cu vederea, că nu au putut să publice până acum informativul suprasolvirilor.

Și anume au binevoit a suprasolvi: Rss. D. G. Șuta, protop. Borlești 57 cor., Petru Tămăian preot-prof. Oradea-mare 30 cor., Ștefan C. Pop dep. dietal 20 cor., Dr. P. Șincai, adv. Vinga 13 cor., Dr. G. Miculaș, preot-prof. 10 cor., Ludovic Vida preot 10 cor., Dr. Grigore Pop preot 10 cor., Dr. Demetriu Kiss adv. 10 cor., Dr. Aurel Lazar, Oradea mare 10 cor., Nicolae Antal student, Bocșa montană 10 cor., Mihaiu Vida, preot, Hodișa 7 cor., Ștefan Șipoș protopop, Pomi, 7 cor., Dr. Teofil Dragoș, adv., Baia mare, 5 cor., Dr. Ioan Bălan, București 5 cor., Vasile Șimon, ofițer, Mostar, 5 cor., Isidor Szilágyi, preot, Bicău, 5 cor., I. Oprea, preot, Prisaca 5 cor., Augustin Fassy, proprietar, Sârbi 5 cor., Augustin Târziu, preot, Chereluș 4 cor., Dr. Nicolae Popoviciu, medic, Oradea mare 3 cor., Demetriu Dragoș, proprietar, Szamostelek 3 c., Dșoara C. Rubescu, Budapesta 3 cor., Silviu Selagian, preot, Medișa 3 cor., Ioan Mihalca, preot, Jidani 3 cor., G. Golya, preot, Válaszút 3 cor., Dna Elisabeta Pelle, Pomi 3 cor., Antonie Băliban, preot, Bășăști 3 cor., Corneliu Szabó, preot-profesor Oradea-mare 3 cor., Vas. Papp, preot, Sârbi 3 cor., Ales. Farkas, preot, Tămaia 3 cor., A. Popoviciu, protopop, Poceiu 3 cor., Pamfilu Ossian, preot, Vășmort 3 cor., G. Molnar, proprietar, Santău 3 cor., Dna Petru Popescu, Oradea mare 3 cor., Dr. S. Selagian, medic, Baia mare 2 cor., Demetriu Bandiciu, preot, Cărășeu 2 cor., Dna Vasile Terdic, Deda 1 cor., Dșoara Caradan 1 cor. Oradea mare (Nagyvárad) 20 Dec. st. n. *Salvator Danu*, secretariul soc.

Feriți-vă de escroci! Din comuna Cața să anunță următoarele: Aduc la cunoștința publicului și în special On. preoți români că în zilele trecute, anume Sâmbătă noaptea, a venit la mine un tânăr, care mi-s'a prezentat sub numele: Virgil Marian, avocat, de curând stabilit în Cohalm. Părintele Marian din comuna Velț fiindu-mi cunoscut, l-am reținut pe numitul tânăr, care spune, că-i fiul lui, și pentru Duminecă la mine. În timpul serviciului divin însă, tânărul ăsta suspect a dispărut hoțeste. Am cercetat imediat casa părinților lui și m'am convins, că fiul lor Virgil Marian e acasă și nu e celce m'a vizitat pe mine. Virgil Marian e încă tânăr student la drept, pe când individul, care m'a cercetat pe mine e de vre-o 26—28 ani. Am aflat de bine a aduce aceasta la cunoștința publică atât pentru numele bun al tânărului stud. la drept Virgil Marian, sub al cărui nume vagabondează escrocii, cât și pentru a atrage atenția publicului să se ferească de asemenea indivizi suspecti. *Patriciu Pinteș*, preot.

Petreceri. Inteligența română din Murăș-Ludoș și jur invită cu toată stima la *serata-muzicală*, dată cu binevoitorul concurs al teologilor din Blaj în 11 Ianuarie st. n. în salele hotelului „Central” din loc. Începutul precis la 8 ore seara.

O nouă catastrofă de tren în Austria. — 20 morți și 80 răniți. — Din Cracovia vine știrea că Vineri noaptea c. pe când un tren cu 800 de muncitori, în mare parte Ruteni, făcea drumul din Cracovia la Tarnov, într'un vagon unde erau vre-o 80 de muncitori, s'a declarat un incendiu, care s'a lăsat repede. Un pasager a dat alarma. Când s'a oprit trenul, muncitorii au sărit pe o linie paralelă din vagonul în flăcări și personalul trenului a încercat să localizeze focul. Fiind negură deasă aveau puține șanse de reușită. În acest moment sosia acceleratul Lemberg-Cracovia, care gonina cu o viteză de peste 100 klm. pe oră pentru a recăștiga o întârziere făcută pe drum. Din cauza întinericului, mecanicul n'a băgat de seamă obstacolul decât la o distanță de 200 metri. A dat imediat contra-presiune înfrânând roțile, dar nu a mai putut evita catastrofa.

Trenul s'a prăbușit peste muncitori și numai foarte puțini au reușit să fugă la timp. Trenul a putut fi oprit abia după ce mai făcuse câteva sute de metri.

Tabloul era groaznic; pe o mare distanță linia era preserată cu corpuri omenești, unele groaznic mutilate, altele zdrobite; în altă parte se vedeau normane de membre rupte.

Mecanicul, care leșinase și nu și-a revenit în fire decât mai târziu, a spus, că din cauza negurei nu a putut vedea mai departe decât 200 metri. În ultimul moment a dat presiune contrară, dar din cauza forțării prea mari frâna s'a rupt, și nu mai avea la dispoziție decât frânele vagoanelor. Acceleratul a sosit la Cracovia cu o întârziere de trei sferturi de oră. Pe roatele locomotivei mai erau încă câteva membre omenești.

Știrile din Tarnow anunță, că numărul morților e de 20, iar al răniților a fost de 50—80. O parte a răniților a fost internată la spitalul din Tarnow. Pe linie se mai găsesec și acum bucăți de corpuri omenești; dintre morți nu au putut fi recunoscuți până acum 3 inși.

Focul din vagon a fost pricinuit de o brichetă a unui muncitor, care voia să umple o sticlă cu benzină. Apropiindu-se cu chibritul de sticlă, benzina a explodat.

Banchet cu sfârșit tragii-comic. Camera advocațională din Cluj, precum să anunță de acolo, a aranjat un banchet din incidentul alegerii noului primar al Clujului, avocatul dr. Haller Gusztáv. Pe la miezul nopții, când banchetiștii deja erau bene sonantibus s'au început toastele. S'a ridicat avocatul dr. Szacsvey și abia a început a-și toarce firul ideilor, când un coleg al său, intrerupându-l vorbitorul înflăcărat a scos revolverul și fie din glumă ori din altă cauză a tras un foc asupra lui.

Glonțul n'a nimerit pe nime, dar din panica ce i-a cuprins trezindu-se, au părăsit cu toții sala de banchet.

Posta Redacțiunii.

S. P. în B. Cererea Dta, de a-ți comunica numele autorului articolului menționat din Nr. 123 al „U.” — nu o putem împlini, pe lângă toate asigurările de discreție ce ne faci. Ne mirăm mult de Dta, că nu știi: că acest lucru e absolut cu neputință. Dacă vrei să-i comunicai ceva, cum ai spus — trimite epistola la redacție și noi i-o vom trimite-o, el apoi dacă va vrea îți va răspunde și eventual îți va trimite și numele. — Ce privește pe cei 5 preoți, *te asigurăm*, că nu-i nici unul din ei.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

Hotarul, numărul locuitorilor.

Intreg hotarul comunei e de 9891 jughere catastrale. Aceste dau hramă la 3287 locuitori, câți erau în 1910 după statistica oficioasă. Dintre aceștia au fost, cum s'a amintit 2908 gr.-catolici, iar români 2899. S'au mărturisit deci 9 gr.-cat. de maghiari, cari împreună cu 11 rom.-cat. și 11 reformați dau contingentul de 31 al Maghiarilor din comună. Izraeliții în număr de 357 se mărturesc toți a fi nemți. Alte neamuri nu sunt în comună. Toți locuiesc în 707 case aproape toate de lemn. Ungurește știau 135, a scrie și ceti 212. Copii obligați la școală 415, dintre cari baremi 350 români.

Numele familiilor nefiind dl preot aplicat a trimite lista de conscriere nu se pot cunoaște cu toate că vor fi multe interesante.

Cuartaș sigur.

Cuprins de bucurie după vederea poporului frumos din Strimtură, cu credința, că ai putea face mai multe lucruri bune decât s'au făcut, muncit de nedumerire pentru-ce nu s'a făcut mai mult sunt dispus împreună cu M. On. I. Iváskó în cuartaș la jandarmerie, unde ar fi cuartașul cel mai bun. Ești cel puțin în siguranță din toate punctele de vedere. La depărtare de 1 Km. aflăm în noapte cuartașul, iar pe pod pe jandarmul Petru Stan. Plecase la investigație, căci chiar acum a fost omorât un om în sat. Spune, că nu știe nimic, că noi mergem, fără ne va lăsa în chilia lui, căci el și așa va fi toată noaptea în serviciu. — Bietul om a trebuit să plătească cu vieața, ca să ne putem odihni noi. — Sergentul încă ne spune la fel. — Bietul Petru Stan până ne aranjază chilia îmi povestește, că e din Săpânța, a absolvat 6 cl. elementare, mi-a arătat lucrările scripturistice, ce face. Are scrisoare frumoasă și păreau bine lucrate. Se plânge bietul însă, că feciorii de Român nu se pot valida, căci la ei ori cum să se distingă nu e bine, iar la ceialalți și dacă fac mai slab e bine. — Sergentul strânge din spăncene, când îl vede cu mine și-l aude vorbind românește. — Sfârșitul anchetei n'a mai putut să ni-l spună.

5 Iulie — Sâmbătă.

O zi frumoasă de vară. La 7 ore dimineața plecăm pe un timp admirabil spre

Glod—Glod.

Călătoria spre Glod și primirea acolo.

Valea se strimtează tot mai mult. De laturi dealuri înalte. La jumătate calea, în gura unei strămtori un pod peste Iza. La dreapta duce drumul spre Bărsana, în stânga la Slătioara—Glod. Când ajungem la pod și călăreții o luase înainte, un om aruncă dinamită dând salve. — Iși câștigase dinamit dela băieșii din Baintiu aproape de Lăpuș, de cari îi desparte numai dealul. — Călăreții erau vre-o 40, oameni apoi cu prapori și fete ca la procesie. — O fată din Slătioara duce o cruce, de care atârna o

pantlică lată în triclor românesc. Primul caz în Maramurăș. — Trecem înainte, căci calea era lungă. Oamenii nu puteau de bucurie. Un român neștiind cum va fi mai bine strigă «éljen» respective «iljen». Altul mai tânăr le strigă cu multă indignare la vre-o 8 oameni să nu strige «éljen». Părea că îi e rușine să nu se compromită acum. Cine știe, dacă nu vor fi avut loc explicări împrumutate.

Trecând podul ajungem în o strimtură în adevăratul înțeles al cuvântului. Numai pentru drum și un părauaș rămâne loc. Șerpuim de câteva ori prin strimtoare, terenul începe a se deschide și la vre-o 4 Km. apare Slătioara, filiala Glodului. După hărnicie ar putea fi matre. O mână de oameni au biserica de piatră, a cărei edificare e început-o Aurel Zoicaș, azi preot în Jeud. Au școală bună. Oamenii sunt frumoși și bărbații și femeile. În proporție cu numărul mic al locuitorilor, în masă n'am văzut până aici atâți oameni frumoși în un sat. Intre fete sunt adevărate frumseți. Sunt oameni chipeși, sănătoși. Un caz interesant spune Aurel Zoicaș fost preot în Glod. Administrând în Slătioara depărtare de 4 Km. a fost chemat la un botez. A botezat s'a reîntors, dar abia s'a așezat, când Românul vine iar să-l cheme la botez, căci, cum spunea «până l'ai botezat pe celalalt, a mai făcut unul».

Înainte bisericii e o poartă triumfală fără steaguri. Se dau salve cu dinamită. Oamenii aleargă de pe coaste și văi. Satul e de munte, resfirat, dar drum au bun. Glodul e mai sus hotărș cu Poeni, Botiza, Baint. Mergem încet la deal. Auzim din când în când detunături de dinamită. Ajungând în sat întâmpini fete senine, rediând de bucurie și neștiind, ce să facă. Ascuns între văi sub munte satul lor încă nu văzuse încă vlădică. La 1860 au fost citați numai curatorii în Strimtură neputând străbate arhiereul pe alvia păraului la Slătioara și Glod. — Poarta triumfală fără steaguri, fără inscripție. A pășit energic tânărul preot Ștefan Pop în scopul acesta, căci pe acele plaiuri nu sunt dedați oamenii cu atari pretensiuni. — Binevențează notarul Moiş, frate cu cel din Strimtura, ungurește. Insuș pretorele Balogh, rutean, striga cătră popor «să trăiască» indemnându-l să-i urmeze, nu ca în Săcel. Ba era indignat, că poporul adânc emoționat sta uimit și nu striga destul de tare. Evreii au tăcut.

Sf. liturgie. Biserica.

S. liturgie se celebrează afară pe un podiu de scânduri, neștrânse laolaltă. Soarele de altă parte ardea. Sub s. liturgie a predicat Preasfinția Sa purcezând din textul Evangheliei: «Tot cel ce aude cuvintele mele și le ține, asemenea este bășbatului înțelept, care și-a zidit casa pe piatră». Mtt. 7, 24. La sărutarea s. cruci s'au prezentat 524.

În biserica mică de lemn zidită la 1812, închinată s. Nicolae e frumos candelabru I de lemn cu chipul s. Treimi de o parte și încoronarea Preacuratei Vergure de alta. Sunt apoi următoarele cărți: 1. Antologhion, București 1764. 2. Apostol, tipărit sub Constantin Nicolae Voevod în Rimnic 1747. 3. Cazanie, Bălgrad 1699. 4. Evanghelie, tip. sub Grigore Ghica, București 1760. 5. Liturgier tip. sub Ioan Constantin Nicolae, București s. Sava. 1741. 6. Octoih, Blaj 1792. 7. Pentecostar, Blaj 1768. 8. Triodion, Blaj 1771. 9. Liturgier, Sibiu 1798.

(Va urma).

Dr. V. Moldovan.

Despre viața curată. Indreptar pentru tinerii culți.

de
ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de
EMIL TATAR.

(Continuare)

Dar chiar dacă ar forma opinia publică lumea întreagă, caracterul trebuie să fie gata a se opune și acestui idol înfricoșat. Înainte de asta cu câțiva ani, doi ofițeri din armata Austriacă, au spus pe față, că nu aprobă duelul, aceasta rămășiță barbară a vremilor trecute. Opinia publică militară a fost contra lor, le era în joc rangul și cariera și ei totuși au rămas fideli convingerii lor. Au părăsit cariera dar caracterul le-a rămas întreg. Astfel de oameni merită toată onoarea și admirația; oamenii moderni de azi însă cei mai culți se retrag în fața opiniei publice, abdică de caracter, ca să-și salveze „onoarea cavalească“.

Dacă doi vizitii se iau la bătaie înaintea crășmei, și în mânia lor scot cuțitele, sunt bătăuși ordinari, ori poate chiar ucigași, pe cari toți îi condamnă și îi așteaptă temnița pe 10 ori 15 ani. Dacă vârful cuțitului se lungeste și se numește sabie, și dacă luptătorii nu-s vizitii, ci domni culți, atunci ei devin eroii duelurilor și pentru intenția lor ucigașă se scapă cu câteva zile de închisoare ușoară. O, Iustitie, ce lucru cuminte, că umbli cu ochii legați!

Omul de caracter, nu va deveni laș, ca să salveze aparența curajului și negliobia oamenilor nu-l vor abate dela convingerile sale.

În școlile noastre moderne se neglijează cu totul educarea voinții, formarea caracterului.

Nici știința modernă nu e potrivită spre formarea caracterului, pentru că ne propune mai mult numai presupuneri, ipoteze și observări în locul adevărilor nerăsturnabile. Urmarea acestora e debilitarea voinții, fiind lege naturală, că orice facultate trupească ori sufletească, care nu se exerciază, rămâne nedezvoltată, pipernicită. Fără dedare omului nici umblarea nu și-ar putea-o însuși.

Concepția modernă și-a pierdut cu totul simțul față de adevărata mărime, de caracter. Locul prim îl ocupă cultura, — se înțelege cultura modernă unilaterală. Impune cu mult mai tare în ochii lumii de azi talentul strălucit, succesul științific, literar sau artistic, decât un caracter distins; chiar și avuția, cariera înaltă, e mai prețuită în lumea de azi, decât inima nobilă și cultă.

Intrebarea principală, ce o auzim e de regulă aceasta; ce ne aduce folos, comoditate sau plăceri? Principiul vieții moderne e egoismul, dar nici acesta nu e statornic, pentru că schimbându-se lucrurile din cari urmează câștigul și plăcerea, cu schimbarea împrejurărilor, îndată își schimbă și aici părerea. Voința suverană, în omul modern, nu e rege domnitor și cu putere, ci e sclavul egoismului, al comodității și al plăcerilor. Omul zilelor noastre merge cum îl duce curentul și de nimic nu se înspăimântă mai

tare, ca de abnegațiune, de înfrânare. Activitatea voinții, hotărârea energică în viața lui nu are nici un rol. Nu e dar de mirat, că mulți au ajuns la descoperirea, că omul nici nu are voință liberă, căci nu se poate vedea activitatea voinții, în omul modern, și în marea vieții acesteia se aruncă încoace și încolo, ca o naie fără catarg. De aici se explică, că în ziua de azi avem scriitori, artiști, tot felul de oameni celebri, dar nu avem caractere.

Dispoziția aceasta sufletească ne lămuirește groaza de dogme, de adevăruri sigure și veșnice și de principii. Nu ne trebuie nici o dogmă! Adevărul sigur pretinde abnegațiuni, hotărâri serioase, conturbă liniștea comoadă, pentru aceea, nu avem lipsă de dogme.

Cu toate că omul modern pentru comoditate e foarte pacient, se acomodează la toate, totuși cu una nu se poate împăca, cu credința creștină, nu, pentru că credința aceasta are adevăruri, pe cari nici porțile iadului nu le poate înfrânge, — și pretinde dela oricine abnegațiune, lăpădare de sine.

Însă nici nereligiozitatea totală, ateismul, nu e cu totul pe placul omului modern, apoi creștinismul are încă în conștiința publică de azi așa cinste, încât nu poate abdică cu totul de numele de creștin și nici nu sunte lipsi cu totul de religie. Ce face și fiul veacului luminat? Precum croitorul, ei, veșmântul după trup, astfel și el, își ține de religia după chipul său. În religia aceea, proprie, nu are loc judecata și focul iadului. Conștiința iadului, ar fi un adevărat ghimpe, care l-ar neliniști în comoditatea și plăcerile lui, pe toată viața. Hoțul și criminalul mai bucuros ar expedia întreagă ceata poliției și a judecătorilor în Kamciatca. Nici omul modern nu poate lua folos unui Dumnezeu, care pedepsește cu foc nestins, iar mai plăcea un Dumnezeu, care ca un bunic blând și-ar închide frumos ochii, înaintea „blăstămățiilor copiilor“, a „slăbiciunilor omenești“.

Proba omului de caracter e viața curată. În aceasta se arată puterea voinții, care devine forță și câștigă învingere. Violenti rapiunt — învingerea și raiul.

Omul drept, nu se îmboarbecă prin întuneric, nu rătăcește fără țintă și scop, ca o corabie fără cârmă. Busola omului drept e Dumnezeu veșnic, cârma: voința lui Dumnezeu, motorul faptelor sale în viață sunt adevărurile eterne ale credinții creștine. Sunt fiul lui Dumnezeu, destinațiunea mea e fericirea eternă. Am un suflet nemuritor pentru care și-a vărsat Isus scump sângele său. Umblând înaintea Dumnezeului meu, nu pot face nimic ce e urât de El. O viață am pe pământ, și erorile acestei vieți nu le poate corege nici eternitatea. Precum motoarele vaporului sunt mânate de foc și vaporii, astfel și voința omului drept e purtată și îndreptată de adevărurile creștine. Creștinul trăiește o viață sublimă. Privirea sublimă și-o îndreaptă spre Dumnezeu și zi de zi se nizuiește să-și curețe viața de tot ce e contra voinții lui Dumnezeu și să facă ce e plăcut înaintea Lui. Morburi, preterări, năcazuri materiale și pe el îl supără, dar nu într'atâta, ca să-și piardă echilibrul sufletului. Într'adevăr numai de una se teme, — de rău, de păcat.

(Va urma)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Făt frumos din aier de dna *Leontina Ciura*. E minunata poveste a împăratului văzduhului Aurel Vlaicu — Făt frumos, căruia o zină îi apare în vis, vrândindu-i fermecata împărăție a sferelor albastre. Un zimbet dulce se ivește atunci pe buzele copilului, iar mamă-sa îi cânta mereu:

Dragul mamei drag
Puiul mamei puiu.
Cui zimbești tu cu?
Razei soarelui?

E o frumoasă poveste, scrisă cu multă duioșie. Cititorii noștri o cunosc, căci a apărut mai întâi în coloanele acestei foi. Eleganta broșurică are pe copertă o ilustrație simbolică, reprezentând pe Vlaicu pe un șoim deasupra Carpaților. O recomandăm în deosebită atenție a publicului nostru.

Se află de vânzare la librăria seminarului teologic din Blaj și costă 24 fl.

PARACLISUL, carte de rugăciuni și cântări bisericești întocmită pentru tinerime. Blaj 1913. Tipografia Seminarului teologic gr. cat. — Cu plăcere atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra acestei cărți, care este întocmită, ce e drept, pentru tinerime, dară poate fi întrebuintată cu mare folos și de adulți, mai ales de membrii reuniunilor „mariane“. Chiar și preoții vor afla în aceasta carte mare ajutor în pregătirea tinerimii la primirea sfințelor taine. Ea, pe lângă o introducere frumoasă și instructivă despre rugăciune, conține: Rugăciuni de dimineața și de seara, întreagă Rânduiala Canonului de mângăere cel mic (Paracelisul) către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Apoi urmează învățături amănunțite și limpezi despre s. Mărturisire (mărturisirea generală) și s. Cuminecătură și rugăciuni corespunzătoare la primirea cu vrednicie a tainelor acestora. Rugăciunile diverse au în vedere deosebitele noastre lipse sufletești și trupești. Dintre cântări se cuprind în „Paracelis“ toate cântările dela s. Liturghie, troparele sărbătorilor mai mari și ale versurilor și încheie cu „Doxologia cea mare“.

Aceasta cârticică cu un cuprins bine ales și atât de bogat costează numai 30 fl. Recomandăm cu toată căldura răspândirea ei. Se poate procura dela *Librăria Seminarială din Blaj*.

Posta Administrațiunii.

Kissajó pe 1913 și din 1914 până 1/5. — *Gálospetri* pe 1912 și 1913. — *Léndralfalva* pe 1912. — *Körös-Gyères* pe 1913. — *Mititei* pe 1/1—1/11 1907. Sperăm împlinirea promisiunii. — *Fodora rom.* pe 1/10 1912—1/4 1913. Foia nu a mers familiei, ci Oficiului parohial, care nu a repausat. Vă rugăm frumos, să faceți tot posibilul și să regulați restanța. — *Vámfalva* pe 1913. — *Bödön* pe 1913. — *Szamostelek* pe 1913 sem. 2-lea. — *Arpașul de jos* pe 1914 sem 1-ii. — *Grindcristur* pe 1/8—31/12 1913. — *Balinț* pe 1913 sem. 2-lea. — *Cenade* (distr. Blaj) pe 1913, 2 cor. fondului „Unirii“. — *Alsószopor* pe 1909—1/9 1911. La plățirea din urmă vom ținea cont de dorința DV. — *Noghiorid* pe 1912 și 1913.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan**.
Redactor responsabil: **Augustin Gruția**.

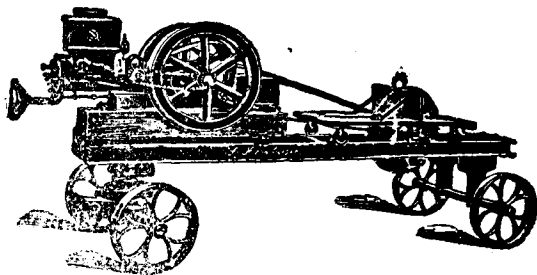
In atențiunea tăctorilor și-a
comersanților de lemne!

Inainte de a-ți prevedea atelierul
cu motor, nu întârzia a cere preț-
curentul nostru ilustrat cu
fireze și bârzi cu motorul
original american

WATERLOO

despre cari e știut în general, că s'au
dovedit pretutindenea de celea mai bune

(67) 4-13

Se poate afla numai la **DÉNES B.**
societatea comandită:
Budapesta, V., Lipót-Körut 15
Coală de preț și deslușiri gratuite.

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din
viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Semi-
narului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul frecat
2.20 cor.

Balsamul apotecarului A. Thierry

Allein echter Balsam
aus der Schützengasse-Apothek des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

este neîntrecut în efect la boalele de plumâni și
piept, alină catarul și curmă durerile cauzate de
tusă. Curmă aprinderi de gât, răgușeli și dureri de grumazi și
ferbințeli. Cu deosebire e bun contra sgârșiturilor de stomac și
colică. Vindecă vâna de aur și curățește rinichii, dă apetit, și
ajută la mistuire. S'a dovedit de leac excelent la dureri de dinți,
la dinți găunoși, la mirosul gurei folosită ca apă de dinți întăre-
ște gingiile și gura, încetează mirosul obvenit din stomac în gură.
Mijloc vindecător și sigur contra limbricilor. Vindecă tot felul de
rane, orbalț, beșici provenite din ferbințeală, unflături, negei, ar-
sură, membre înghețate. In contra durerilor de urechi e un
leac neprețuit. — Să fie la îndemână în fiecare casă, la cazuri
obvenite, mai ales la influență, coleră și alte boale.

Să scriem la apoteca:

THIERRY A. «Îngerul păzitor» în **PREGRADA**
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

12 sticle mici sau 6 duble, ori 1 specială mare 5.60 K.

La comanda mai mari se dă rabat convenit.

(68) 4-25

Se află de vânzare.

Portretul Escelenției Sale **Dr. Y.**
Mihályi arhiep. și metropolit de
Alba-Iulia și Făgăraș, — în mărime
32/48 cm. costă fco. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la *Satul la
Seminarială.*

Se află de vânzare la *Librăria
Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4.30 cor. fco. Mărimea
icoanelor 48/70 cm.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1-5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premiu ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigu-
rări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la	
sfârșitul anului 1912	K. 5,456,645.67
Capitale asigurate pe viață achitate	„ 5,458,689.43
Starca asigurarilor cu sfârșitul anului 1912	foc „ 133,667,241.—
	vieță „ 11,740,710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2.603,400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(13) 104-?

A APĂRUT și se află de vânzare la *Librăria
Seminarială din Blaj:*

ANTOLOGION SAU MINEIUL,

carele cuprinde în sine slujbele dumnezeieștilor sâr-
bători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfin-
ților preste an după rânduiala bisericii răsăritului
de legea grecească,

TOMUL I. legat în piele, cu copcii face 32 cor.

„ II. III. legat în piele, cu copcii face 78 cor.

Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și
cu copcii fac 110 cor. — Toate trei tomurile le-
gate în 2 volume cu călcăiu de piele fac 100 cor.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux
face 44 coroane.